

Textil- és ruhaipari szakképzési fórum

Kutasi Csaba

Jelentősen változik a szakmunkásképzés rendszere hazánkban, ez a textil- és ruhaipari szakmáknál is bizonyára kedvező reformokkal jár. Növekszik a gyakorlati képzés ideje – főként a vállalati gyakorlati képzőhelyekre koncentrálva –, egyszerűbbé és életszerűbbé válnak a vizsgák. A korszerűsített ún. duális képzésre való áttéréssel várhatóan a munka világában jobban helytálló fiatalok kerülnek ki a szakképző intézményekből. A szakképzés hatékonyságának javítására, a felmerült anomáliák felszámolására a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara 125 szakma gondozását vette át, az eddigi 26-tal szemben. Szakágazatainkat érintve egyelőre szabó szakma és a ruhaipari technikus képzés került a fókuszba. A változások megismertetését célozta Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület által kezdeményezett, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Oktatási és Továbbképzési Igazgatóság közreműködésével életre hívott textil- és ruhaipari szakképzési fórum.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara székházában 2011. június 14-én rendezett fórumon közel harmincan vettek részt. **Dr. Pataki Pál**, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület elnöke megnyitójában hangsúlyozta a kamara és az egyesület hatékony együttműködését, amelynek egyik eredménye ez a fontos témával foglalkozó rendezvény is.

Előadások

Elek Csaba

Az első előadást *A gyakorlatorientált szakképzés feltételei a textil- és ruhaipari vállalkozásoknál, különös tekintettel a gyakorlati képzőhelyek bővítésére* címmel **Elek Csaba**, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Oktatási és Továbbképzési Igazgatóságának igazgatója tartotta. Mondanivalójának vezérfonalát a kamara duális képzésben betöltött szerepe képezte. Bevezetőjében az

1214/2010.(X.12.) kormányhatározatra, a 2010. november 11-i keretmegállapodásra (Magyarország Kormánya és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara között a szakképzéssel kapcsolatos feladatok átadása) utalt. Ezután említést tett arról, hogy 125 szakma gondozását vette át a kamara (eddig 26 tartozott a kamarához). Ennek során többek között a pályaválasztási rendszerrel is foglalkoznak, amit az is kiemelten indokol, hogy jelenleg a tanulók mindössze 10 %-ánál mondható el a tudatos pályaválasztás.

A kamara szakképzésfejlesztéssel kapcsolatos aktivitási területeit összefoglalásszerűen elevenítette fel az előadó:

- a gyakorlati óraszám növelése (a civilizációs tantárgyakból történő felzárkóztatás nem lehet a szakképzés feladata), a vállalati gyakorlati képzés szerepének fokozása;
- a gazdálkodó szervezet szakképzésben való érdekeltiségének növelése (amíg nálunk ez jóval 2 % alatt van, addig Ausztriában 20 % a vállalati gyakorlati képzőhelyek részvétele);
- a szakmai tartalmak modernizálása;
- a szakmai kompetenciák szoros igazítása a valós munkavállalói elvárásokhoz;
- a 2006-ban megújított Országos Képzési Jegyzék (OKJ) bonyolultságának felszámolása (jelenleg közel háromezer elemmel rendelkezik a rendszer);
- a vizsgáztatás egyszerűsítése (ne kelljen mindenről számot adni a vizsgán, amit a hallgató tanult), többek között a záróvizsga idejének csökkentése, a modulok számának zsugorítása, a szintvizsgák beszámításának megoldása.

A feladataik megvalósítását több intézkedés segíti és segíti a jövőben is. A fejlesztő munkák eredményességéhez nagyban hozzájárult a nyilvánosság. A gyakorlati oktatók felkészültségénél a mester végzettség várhatóan kritérium lesz. A gyakorlati képzés ösztönzését jogszabályi változások is támogatni fogják.

Az előadó hangsúlyozta, hogy a siker garanciája az új alapokra helyezett duális képzés. A képző intézmény, a gazdálkodó szervezet, a kamara és a tanuló közötti együttműködés egyik fontos eleme a tanulószerveződés. Ez a gazdálkodóknak a megfelelő szakemberutánpótlás tekintetében jelent előnyt. A képzési igazgató külön utalt egy németországi információra, miszerint ott évente egy tanulóra 35 ezer eurót költenek, de ez a munkába álláskor gyorsan megtérül. A tanulószerveződéssel a tanulónál jelentkező előnyök is széleskörűek: legalább a minimálbér 20 %-ának megfelelő havi juttatásban részesül. Ezen felül felelősségbiztosítás, díjtalan étkezés, munkaruha, foglalkozás-egészségügyi ellátás illeti meg a tanulót. A tanulószerveződés ideje szolgálati időnek számít, továbbá az esetleges iskolaváltás lehetősége is könnyebbé válik. Végül, de nem utolsósorban az elhelyezkedési lehetőségek is lényegesen jobbak lesznek.

A gyakorlati képzőhellyé válás, tanulószerveződés befogadásához a következők szükségesek:

- a szakmai és vizsgakövetelmények (SZVK) szerinti eszköz- és felszerelésjegyzék szerint háttér biztosítása;
- tanulószerveződés nyomtatvány kitöltése, bejelentés a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetnél (NSZFI);
- bejelentkezés a területileg illetékes kamaránál, amely tanulószerveződési szándék esetén bevezető ellenőrzést tart a gazdálkodó szervezet helyszínén (megvan-e az oktató végzettsége és megfelelő gyakorlata);

- ezután 6 hónapon belül emeltszintű kamarai ellenőrzésre kerül sor (haladási napló, tanulmányi járandóság kifizetésének ellenőrzése);

- megfelelőség esetén akkreditált képzőhelyé nyilvánítás, ami 2 évig érvényes.

A tanulószereződés megszűnik a sikeres szakmunkásvizsgálattal, a tanuló kizárása esetén ill. a gyakorlati képzőhely megszűnésekor. A tanulószereződés megszűntetésére közös megegyezéssel, valamint felmondással kerülhet sor.

A szakképzési hozzájárulás terhére figyelembe vehető költségek (a tárgyévét követő február 25-éig történő szakszerű bevallás alapján az NSZFI visszatéríti az elszámolt költségeket) ismertetése során az előadó kiemelte:

- a tanulói járandóság a járuléktérhekkel együtt átalánydíjas vagy tételes költségelszámolás formájában (utóbbinál évenként és tanulónként 15 ezer Ft könyvelési díj is érvényesíthető);

- tanuló felelősségbiztosítása, étkezése, munkaruhája, foglalkozás-egészségügyi ellátása (utazási költség csak akkor számolható el, ha pl. a gazdálkodó szervezet időlegesen székhelyén kívül végez tevékenységet);

- munkaviszonyban álló oktató bére (pl. felsőfokú végzettségű esetén, 8 tanuló képzésekor jelenleg 350 ezer Ft havonta).

Az Oktatási Hivatal decentralizált alapjából várhatóan továbbra is lesz lehetőség (legalább 2 tanuló gyakorlata és az előző évi szakképzési hozzájárulás teljesítése esetén) eszközvásárlásra (100 %-os támogatás nyerhető el, 5 évig kell vállalni tanulók gyakorlati képzését).

Szabóné Jung Magdolna szakoktató (Modell Divatiskola) *A szaktanárok, szakoktatók szakmai ismereteinek fejlesztése* (TÁMOP képzésfejlesztési alprojekt) tárgyú korreferátumában beszámolt a kecskeméti Rösch Mode Kft.-nél töltött egyhónapos gyakorlatáról. Először a fogadó céget mutatta be. Az 1992-ben alakult vállalkozás német tulajdonú leányvállalat, jelenleg 250 főt foglalkoztat. Női- és férfi hálórúházatok, szabadidőöltözékek mellett gépkocsikba való textiliák gyártása is tevékenységi körükbe tartozik. A vállalkozás rendszeresen fogad tanulókat, akikkel külön erre kijelölt technikus foglalkozik.

A szakoktató elmondta, hogy részletesen megismerhette a gyártási folyamatok során felhasznált kiváló minőségű alap- és kellékanyagokat. Lehetősége volt tanulmányozni az újszerű technológiákat, kipróbálhatta a célgépeket és elsajátíthatta az új munkafogásokat. Számos fényképfelvételt és videó-összeállításokat készíthetett, amelyeket az oktatásban hatékonyan tud felhasználni. Rendkívül pozitívnak értékelte ezt a lehetőséget, hogy a termeléstől korábban elszakadt szakoktatók ismét szerezhetnek fontos és időszerű gyártási tapasztalatokat.

Dr. Vadász György

A foglalkozáspolitikai célok megvalósításának aktuális kérdései a szakképzés figyelembevételével is címmel **Dr. Vadász György**, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara általános alelnöke és a Magyar Iparszövetség társelnöke bevezetőjében a hazai viszonyokra jellemző

rossz foglalkoztatási szerkezetéről szól, miszerint összességében 1,5 millió munkavállaló került ki a munka világából a szerkezetváltoztatás folyamán (többek között a könnyű-, az élelmiszer- és a feldolgozóipar jelentősen zsugorodott). Így 1,8 millió dolgozónak kell eltartania közel 10 millió embert. Ennek következménye, hogy kevesen segítenek be a költségvetésbe, miután az adófizetők száma eleve alacsony. Négy-százezer munkahely megteremtését kell ebben a kormányzati ciklusban megvalósítani, ill. egymillió munkahely létrehozása a cél tíz év alatt. Fontos a külpiacon növelése és a belföldi piac élénkítése. Lényeges szempont az általános biztonság és a foglalkoztatási biztonság feltételeinek garantált megteremtése. A bérek magas közterheknek mérséklése is orvoslásra vár. Bizalmatlanságra utal, hogy a részmunkaidőben foglalkoztatottak száma kevés, ezen is változtatni kell. Az előadó hangsúlyozta, hogy a megoldás hosszabb időt vesz igénybe.

A szakképzés területén nagyon eluralkodtak az adminisztratív elemek, a globalizáció teremtette körülményekkel nehéz lépést tartani (pl. milyen munkaerőre lesz igény 8 év múlva?). A kamarák gondozásába került szakmák képzése terén rugalmasabb mozgáster garantálható, nagyobb szakmai tudás érhető el, persze fel kell lépni a rossz beidegződések ellen is (hogy pl. „tanulj, mert elmész inasnak!”). Az élethosszig tartó tanulás feltételeinek hiánya is komoly probléma. A TÁMOP pályázatok lehetőségével mindenkinek lehetősége szerint széleskörűen élni kell.

Az előadó szövege a kamarai törvény módosításával járó, 2012-től esedékes kötelező kamarai tagságról is. Várhatóan ezzel együtt jár a foglalkoztatás bővítési lehetősége, a közbeszerzés rendbetétele és a szakmai képzés korszerű és hatékony módjának bevezetése. Minden célkitűzés megvalósításához az együttműködés fokozása elengedhetetlen.

A szabó szakmát és a ruhaipari technikusképzést érintő OKJ változások hatása, különös tekintettel a gyakorlati képzésre címmel tartott korreferátumot **Kakusziné Körvtélyesi Anikó** fejlesztő menedzser (Magyar Kereskedelmi és Iparkamara). Bevezetésként szövege a fejlesztést vezérlő koncepciókról: gyakorlati óraszám növelése, modulok számának csökkentése, szintvizsga beszámításának lehetősége 30 %-ig (az erre felhatalmazó jogszabály még várta magára), a szakmai tartalmak frissítése, közös modulok vizsgálata (pl. a vállalkozási ismeretknél ne a könyvelés domináljon). A fejlesztendő dokumentumok közül (amelyek minisztériumi köröztetések vannak) a szakmai és vizsgakövetelmények, a központi programok kerültek előtérbe, ugyanakkor a szintvizsga-feladatok és vizsgatételek kidolgozása is komoly feladatot jelentett. Az előadó külön szövege a fejlesztő csapat munkájáról, amelyek során szakmánként 2 fő iskolai és 2 fő vállalkozási szakember vett részt.

A szabó szakmát érintő változások közül kiemelésre került, hogy

Kakusziné Körvtélyesi Anikó

- a fehérnemű-készítő szakma elágazás lett (nem rész-szakképesítés),
- a munka- és védőruha-készítő szakterület oktatása csak felnőttképzésben folytatható,
- két ráépülésként megjelent a női- ill. férfi alkalmi és korhű ruhakészítő képzés,
- a csökkentett modulok között a ruhaipari anyagvizsgálatok, a gyártmánytervezés, a textiltermékek összeállítása, a lakástextil-termékek készítése és a nőiruha készítés ill. a biztonságos és minőségi munkavégzés és az ügyvitel kapott helyet,
- a vizsgaidő 1425 percről 870 percre csökkent,
- a 2293 órás 3 éves képzésnél 690 óra lesz az elméleti, 1603 óra a gyakorlati oktatás (utóbbi a nyári gyakorlat hosszabbításával is növekedett),
- a gyakorlati vizsga területén többek között a felfektetési rajz készítés számítógépes programmal, blézer előállítás kizabott alkatrészekkel került a középpontba.

A ruhaipari technikus képzésnél a korábbi kilencről ötre csökkent a modulok száma. Így a ruhaipari anyagfajták, informatika a termelésirányításban, gyártmányfejlesztés és előkészítés, szabás-előkészítés és gyártástechnológia került a képzési programba. Befejezésül a bőr- ill. textilipari technikus képzést illető változásokról esett szó.

Korreferátumok

A szakképzési fórum hátralevő részében felkért vállalkozásvezetők tartottak korreferátumot *Gyakorlatorientált szakképzési igények és megvalósítási lehetőségek vállalati szemmel* mottóval.

Dr. Medgyessy Ildikó, az Elegant Design Zrt. elnök-vezérigazgatója először az általa irányított cég tevékenységéről szólt. Fő profiljuk az ún. női nehéz konfekció, amely rendkívül felkészült, jó szakmai képességekkel rendelkező, nagy gyakorlattal rendelkező munkatársakat igényel. Ezután a megfelelő – a munkáltatók által igényelt gyakorlati és elméleti ismeretekkel felvértezett munkaerőt biztosító – szakmunkásképzés fontosságáról beszélt, mint mondta: „jól felkészült szakmunkások nélkül nincs jövő”.

Jelenleg nincs tanulószerveződéssel foglalkoztatott tanulójuk, de a fiatalok előtt mindig nyitva áll üzemük. A közvetlen környezetükben működő Szabómester Szakképző Iskolával szoros kapcsolatot tartanak fenn, rendszeresen fogadnak diákokat nyári termelési gyakorlatra és üzemlátogatásra. Ezek során a tapasztalatokat közösen értékelik, a szakmunkástanulók részéről elhangzó kritikákat annyira megszívlelik, hogy a jogos felvetések felszámolására intézkedéseket foganatosítanak. Végezetül az előadó a külföldi kapcsolatokra is hivatkozva is külön kiemelte a szakmunkások fokozott megbecsülését.

Oravec Tibor, a Bokatex Kft. ügyvezetője a kis létszámú szakirányú felnőttképzés problémáival foglalkozott. Saját példáján keresztül (miután eredetileg nem volt szakmabeli) említette a szakmai ismeretek elsajátítását biztosító folyamatos tanulás fontosságát.

Gyulán működő zoknigyárukról – amely jelenleg 33 főt foglalkoztat – elmondta, hogy 2004-ben komoly megtorpanást éltek át. Szerinte a problémákat a kínai üzletek szaporodása, a multik térhódítása és a hazai honvédségi beszerzések sajátos formája okozta. A kül-

kereskedelmi tevékenység célirányos fokozásával végül sikerült a gondokon úrrá lenni.

Továbbra is problémát jelent, hogy megöregedett a szakma, a tudásátadás házon belül nehéz (részben egzisztenciális okok, másrészt az ismeretátadásra való felkészületlenség miatt). A nehézségeket fokozza a jövőkép hiánya, továbbá, hogy nincsenek felkészült szakoktatók és aránylag alacsony a fizetés. Ezek természetesen nem csak helyi gondok, számos helyen fennállnak.

Szemléletváltásra van szükség, miszerint lényeges a kisebb vállalkozások igényeit is figyelni, továbbá „el kell menni a dolgoknak”. A hiányszakmáknál lehetőséget kell biztosítani a néhány fős szakképzés lehetőségének, ill. az egységes, ugyanakkor szakmacsoportokra koncentráló digitális oktatóanyagokkal kell segíteni a szakmai képzést. Hasonlóan fontos a szakcikkek szervezett gyűjtése, a gépgyártók fejlesztési eredményeit folyamatosan archiváló rendszer beindítása és aktualizálása.

Győri Csilla humánerőforrás vezető (Felina Hungária Kft.) először ezt a női fehérnemű gyártó nagyvállalatot mutatta be röviden. A svájci-magyar közös tulajdonú vállalat jelenleg 600 főt foglalkoztat. A szeghalmi és dévaványai üzemben összesen 400 varrónő dolgozik. A szakmunkás képzésbe 27 éve kapcsolódtak be, elsősorban a fehérnemű-készítő szakterület tekintetében érdekeltek. Eddig rész-szakképesítésnek számított ez a szakma, így örömmel üdvözlük az új duális képzésben bekövetkezett előrelépést.

Kedvezőtlen számunkra, hogy a helyi szakiskolában mindössze 8–10 fős osztályok vannak, a Felinának nagyobb a szakember utánpótlási igénye volna. Ennek javítására a pályaválasztási orientálást saját kezükbe vették. A környékbeli végzős általános iskolásokat is felkeresik, bemutatják a fehérnemű-készítő szakma lényegét és az üzem jellegzetességeit. Az eredményesség az összel induló 15 fős osztálylétszámban már mérhető.

A Felina tehát több fiatalot vár, akikkel tanulószerveződések viszony keretében folytatnák a képzést. A korszerű ismeretekeket, optimális gyakorlati felkészültséget és a munkaerő-piaci igényekhez való jobb igazodást várják el a leendő szakmunkásoktól. Kedvezőtlennek tartják, hogy a szakképzési hozzájárulásból kevés fordítható az anyagköltségek fedezésére. Hiányolják a gyakorlati képzőhelyek együttműködését, hiszen egymás körülményeinek megismerésével a gyakorlati oktatás még hatékonyabbá volna tehető. Végezetül az előadó megemlítette, hogy a vállalatlátogatási program keretében rendszeresen fogadnak mérnökhallgatókat is a nyári termelési gyakorlatok során.

Hozzászólások

A hozzászólások számos kérdést érintettek. Egyhangú volt az a vélemény, hogy a kamara szakképzést megújító törekvéseit mindenki tevélegesen támogatja és bíz a testre szabott duális képzés megvalósításában. Ehhez azonban több területen fontos az aktualizálás, pl. a gyakorlati képzőhelyet képező vállalkozások naprakész listája (jelenleg pontatlan összeállítások is előfordulnak, már nem működő munkáltatók felsorolásával). Egyesek szerint a családok meggyőzésével is kellene foglalkozni szakmáink választását elősegítendő. Ehhez fontos lenne a működő vállalkozások bemutatása, népszerűsítése.

A számítógépes programmal történő felfektetési rajz készítés bevezetése jelenleg problémákat vet fel. A többféle rendszer megléte, a programmal nem rendelkező iskolák köre nehezíti a helyzetet. **Lakatosné Győri Katalin** ügyvezető főtitkár a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület nevében vállalta, hogy igény szerint felméri az alkalmazott programok sorát és elfogulatlanul segítenek az egységesen alkalmazható változat kiválasztásában.

***

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület ezúton is köszönetet mond a textil- és ruhaipari szakképzési fórumnak helyet adó Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának. Külön köszönet a BKIK képzési

igazgatójának, aki a fórum életre hívását kezdettől fogva támogatta és nívós előadásával nagyban hozzájárult az eredményes lebonyolításhoz. Sajnálatos, hogy a széleskörű szervezőmunka ellenére főként csak a képzőintézmények képviselői tisztelték meg jelenlétükkel a fórumot. A duális képzésben lényeges szerepet kapó vállalkozások nagy részének távolmaradása érthetetlen, miután a vállalati gyakorlati képzőhelyekre nagy az igény. A szakmunkástanulók élet közeli képzése a munkáltatók részéről is nagy fontosságú, hogy a munka világára jól felkészült fiatalokkal frissüljön meg a textil- és ruhaipari szakma. Remélhetőleg ez a beszélgető is hozzásegít ahhoz, hogy szakterületeink vállalkozásai lényegesen nagyobb szerepet vállaljanak a megújuló szakmunkásképzésben.